

Tarcznik niszczyciel (*Quadraspidiotus perniciosus* (Comstock))

Groźny szkodnik upraw sadowniczych w Polsce

Podstawowe informacje

Tarcznik niszczyciel (*Quadraspidiotus perniciosus* (Comstock)) pochodzi z Azji Wschodniej, skąd rozprzestrzenił się po całym świecie. Potwierdzone wykrycia szkodnika w Polsce miały miejsce w latach 1948-1949 w pobliżu Wadowic oraz w 2015 r. w okolicy Opola Lubelskiego. Przypuszcza się, że niewielkie populacje gatunku mogą występować głównie na obszarze południowej części kraju (przyjmuje się, że przez południową Polskę przebiega północna granica zasięgu występowania tego gatunku). Jest on polifagiem i może zasiedlać łącznie ponad 150 gatunków roślin, drzew i krzewów liściastych, rosnących w strefie klimatu umiarkowanego. Zwalczanie tarcznika niszczyciela w Polsce reguluje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W środkowej i północnej Europie rozwija się tylko jedno pokolenie szkodnika w roku. Większość osobników zimuje w pierwszym stadium larwalnym lub jako zapłodnione samice. Samice są żyworodne, wydają larwy mające zdolność ruchu, co pozwala im znaleźć dogodne miejsce na roślinie do dalszego rozwoju. Następnie stadia larwalne prowadzą osiadły tryb życia, ukryte pod woskowymi tarczami, które początkowo są białe, a w miarę upływu czasu przyjmują zabarwienie ciemnoszare i stale się powiększają. Tarczki larw zimujących są barwy czarnej. Larwy samic linieją dwa razy, a ich tarczki są okrągłe. Larwy, z których powstaną samce przechodzą cztery linienia i są ukryte pod tarczami podłużnymi, długości ok. 1 mm, zabarwionymi podobnie jak u samic. Tarczki samic są okrągłe, średnicy ok. 1,5–2 mm, lekko wypukłe, z reguły barwy szarej, ciemniej zabarwione w środku, z jaśniejszym brzegiem, często przyjmują zabarwienie kory drzewa na którym się znajdują. Ciało samicy budowy typowej dla samic tarczników: pozbawione oczu, skrzydeł i odnóży, w zarysie gruszkowate; barwy cytrynowożółtej. Tarczki larw samców są podłużne. Samiec nie przypomina samicy – posiada skrzydła i odnóży, i ma zdolność aktywnego przemieszczania się. Obserwuje się zmienność w wyglądzie tarczek związaną z rośliną, na której występują owady.

Objawy występowania

Na powierzchni zaatakowanych roślin widoczne są stadia rozwojowe szkodnika. Szczególnie dobrze zauważalne są tarczki, pod którymi ukryte są larwy i samice. Charakterystyczne dla tego gatunku jest występowanie tarczek w dużym zagęszczeniu oraz ich warstwowy układ. Szkodnik rzadko współwystępuje z innymi gatunkami

tarczników na jednym drzewie. Owady żerują na powierzchni organów roślinnych, głównie atakują części zdrewniałe, ale przy liczniejszych pojawach – również liście i owoce. Występowaniu osiadłych larw i samic towarzyszą charakterystyczne, fioletowoczerwone obwódki na powierzchni zasiedlonych organów roślinnych. Obwódki ulegają powiększeniu wraz ze wzrostem owadów i mogą zlewać się ze sobą, a głębsze tkanki ulegają wyraźnemu poczerwienieniu. W poczerwieniałych tkankach kory gromadzi się sok, co powoduje powstawanie nabrzmień. Czerwone zabarwienie kory nie jest charakterystyczne wyłącznie dla tego tarcznika. Pojawia się ono także na przykład na ligustrze zaatakowanym przez tarcznika ostrygowca (*Quadraspidiotus ostreaeformis* (Curtis)). W wyniku żerowania szkodnika kora często pęka, a w miejscu pęknięć pojawiają się wycieki gumy. Doprowadza to do pokrycia przestrzeni otaczającej pęknięcia przez ciemnobrązową, galaretowatą powłokę. Bardzo silnie zaatakowane owoce mogą również pękać.

Sposoby wykrywania obecności

Wykrywanie obecności szkodnika opiera się na prowadzeniu oceny wizualnej roślin. Ocenę prowadzi się w celu stwierdzenia występowania objawów wskazujących na zasiedlenie roślin przez szkodnika oraz owadów różnych stadiów rozwojowych. W trakcie lustracji sadów należy poddawać ocenie głównie pnie i gałęzie drzew, jak również liście i owoce. W przypadku owoców, oględzinom należy poddać nie tylko odsłoniętą powierzchnię, ale również wszelkie wgłębienia, okolice ogonka i resztek kwiatu. W przypadku konieczności przekazania odłowionych okazów do analizy laboratoryjnej, należy przesyłać żywe szkodniki wraz z częścią rośliny, na której żerują. Ostateczna i pewna identyfikacja powinna być przeprowadzona w warunkach laboratoryjnych metodą analizy mikroskopowej.

Lustracje sadów prowadzić najlepiej w okresie: maj – październik. Inspekcję zebranych i zmagazynowanych po zbiorze owoców, można prowadzić w całym okresie ich przechowywania, w tym również owoców przeznaczonych na eksport, przed ich planowaną wysyłką.

W Polsce, oprócz *Q. perniciosus*, stwierdzona została również obecność pięciu innych gatunków z rodzaju *Quadraspidiotus*, w tym dosyć często występującego tarcznika ostrygowca. W trakcie prowadzenia inspekcji trzeba brać pod uwagę możliwość ich wystąpienia oraz należy pamiętać, że odróżnienie tych gatunków jest możliwe jedynie poprzez badanie laboratoryjne.

Tarcznik niszczyciel (*Quadraspidiotus perniciosus* (Comstock))

Groźny szkodnik upraw sadowniczych w Polsce

Pęd jabłoni silnie zaatakowany przez tarcznika niszczyciela – widoczne tarczki różnych stadiów rozwojowych szkodnika.

Jabłka zasiedlone przez tarcznika niszczyciela – widoczne tarczki różnych stadiów rozwojowych szkodnika oraz przebarwienia skórki owoców wokół tarczek.

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.